

ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 118-0-Рев-07-000 871
Бања Лука, 29.5.2009. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Петра Бајића, као предсједника вијећа, Драгослава Лукића и Јанка Нинића, као чланова вијећа, у правној ствари тужиље Б.О., кћери Х., Б., Ул. ..., сада са боравиштем на адреси ... О., Н. (Н.), коју заступа пуномоћник В.М., адвокат, Б., Улица ..., против туженог Х.О. сина С., Б., Улица ..., кога заступа пуномоћник М.М., адвокат, Б., ..., ради утврђења удјела у заједнички стеченој имовини у браку, одлучујући о ревизији туженог против пресуде Окружног суда у Бијељини број Гж-575/05 од 04.7.2007. године, у сједници вијећа одржаној 29.5.2009. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Бијељини број П-1332/01 од 05.5.2005. године утврђено је да су тужиља Б.О. кћи Х. (у даљем тексту: тужиља) и тужени Х.О. син С. (у даљем тексту: тужени) у току трајања брачне заједнице стекли заједничку имовину и то некретнине које се налазе у Б. и које су у катастарској евиденцији означене као к.ч. бр. 3162/1, двориште у површини од 142 м², стамбена зграда са приземљем, спратом и поткровљем површине 65 м², к.ч. бр. 3162/3, пословна зграда у привреди површине 39 м² са земљиштем уз привредну зграду површине 77 м², све уписане у к.к. ул. бр. 2564 К.О. Б. II, те некретнине које се налазе у Ј. и које су у катастарској евиденцији означене као к.ч. бр. 4072, воћњак треће класе површине 430 м², к.ч. бр. 4073, њива друге класе површине 242 м², стамбена зграда површине 39 м² и двориште површине 500 м² и к.ч. бр. 4074, њива друге класе површине 1230 м², све уписане у П.Л. бр. 1819 К.О. Ј. I, а све како је приказано на скици лица мјеста од 07.7.2003. године коју је сачинио вјештак геометар З.Г., те покретне ствари и то путнички аутомобил марке „Голф-2“ регистарске ознаке ..., комплет спаваћу собу, плишану гарнитуру, два кауча и двије фотеље, угаону сећију, велики регал у дневном боравку, мањи регал у дјечијој соби, трпезаријски сто са шест столица, гардеробер, девет тепиха, комплет висеће кухињске елементе, електрични шпорет, два замрзивача по 410 Л, калорекс пећ, двије веш машине, фрижидер, два телевизора у боји и један портабл, видео, кастефон, самоперач, два усисивача, постељину и посуђе, једну стаклену витрину и двије термопећи од 3,5 и 5,5 KW те да допринос тужиље у стицању наведене имовине износи „дио

1/5“, а туженог „дио 4/5“ што је тужени дужан признати и трпјети да се тужиља у к.к. ул. бр. 2564 К.О. Б. II укњижи на земљишту са трајним правом коришћења, а на објектима с правом сувласништва, а на некретнинама уписаним у П.Л. број 1819 К.О. J. I са дијелом 1/5, као и да се изврши физичка диоба некретнина и покретних ствари, а у немогућности исте, цивилна диоба, те тужиљи накнадити трошкове парничног поступка у износу од 1.680,00 КМ, све у року од 30 дана од дана правноснажности пресуде, под пријетњом извршења. У осталом дијелу захтјев тужиље је одбијен.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Бијељини број Гж-575/05 од 404.7.2007. године жалбе парничних странака су одбијене и пресуда првостепеног суда потврђена. Одлучено је да свака странка сноси своје трошкове у поступку пред другостепеним судом.

Тужени је изјавио ревизију против другостепене пресуде из разлога „предвиђених одредбом члана 240. Закона о парничном поступку“ с приједлогом да се пресуда преиначи тако што би тужбени захтјев био одбијен у односу на непокретности и на путнички аутомобил, или да се укине и предмет врати на поновно суђење.

Тужиља је у одговору на ревизију предложила да се ревизија туженог одбије.

Тужбом се тражи утврђење заједнички стечене имовине током брака и висина удјела тужиље у тој имовини.

Парничне странке су, према утврђеном чињеничном стању, закључиле брак 1966. године. У току брака стекли су кћерке Н., рођену ... године и А., рођену године. По закључењу брака живјеле су 4 до 5 година у Ј., а касније у стану у Б. који је додјељен туженом по основу радног односа. Тужиља је била просвјетни радник, а тужени геометар. Он је остваривао и додатну зараду радећи хонорарно. Рјешењем Секретаријата за ... Б. број 04-473-48 од 08. јула 1976. године експроприсана је пословно стамбена зграда на к.ч. бр.6/55 површине 95 м², у нарави површине 178 м², уписана у з.к. ул. бр. 211 К.О. Б., у дотадашњем земљишнокњижном власништву родитеља туженог С.О. сина О. и Е.О. рођене С., обадвоје из Б., са по ½ дијела. На основу споразума о накнади, закљученог 05. марта 1979. године у Одсјеку за имовинско-правне послове СО-е Б., родитељима туженог припале су у својину пословна просторија на парцели к.ч. бр. 11/317 површине 20 м² са правом коришћења земљишта, уписаној у з.к. ул. бр. 449 К.О. Б. и пословна просторија број 8 у Улици ... у површини од 19 м². Поред тога родитељима туженог као ранијим власницима припало је на основу споразума о накнади и градилиште у Улици ... (сада: Ул. ...) у површини од 445 м² ради изградње породичне стамбене зграде, као и новчани износ од 690.000 тадашњих динара (према подацима П. и банке од 21. октобра 1994. године, противувриједност износа од 690.000 динара по курсу од 01. марта 1979. године износила је 69.292,84 ДЕМ). На основу рјешења Секретаријата за ... Б. број 04-473-48 од 22.5.1979. године на некретнинама и то на парцели к.ч. број 7/229 у површини од 445 м², у з.к. ул. број 4745 К.О. Б., укњижени су са трајним правом коришћења ради изградње породичне стамбене зграде С.О. и

Е.О. са по $\frac{1}{2}$ дијела. Зграда на парцели к.ч. број 7/229 довршена је као „двостанка“ 1980. године. Родитељи туженог су један стан у том објекту намијенили за себе, а други за парничне странке. По завршетку изградње куће, родитељи туженог су се уселили у њен јужни, а тужила и тужени у сјеверни дио. Парцела к.ч. бр. 7/229-Градилиште у површини од 445 м² цијепана је у току 1983. године на к.ч. број 7/229 у површини од 295 м² и к.ч. бр. 7/303 у површини од 150 м². Стан на јужној страни куће припао је парцели к.ч. бр.7/229, а на сјеверној страни – парцели к.ч. бр.7/303. Према катастарскокњижном стању парцели к.ч. бр.7/229 одговарају парцеле к.ч. бр.3162/1-стамбена зграда у површини од 65 м² и двориште у површини од 142 м² (укупно: 207 м²), и к.ч. бр. 3162/3-земљиште уз привредну зграду у површини од 39 м² и пословна зграда у привреди у површини од 77 м² (укупно 116 м²) у К.О. Б. II. Парцели к.ч. бр. 7/303 одговара по катастарскокњижном стању парцела к.ч. број 3162/2-двориште у површини од 143 м² и стамбена зграда у површини од 64 м², укупно 207 м². Све три парцеле (к.ч. бр. 3162/1, 3162/2 и 3162/3) биле су уписане у к.к. ул. бр.11134 К.О. Б. II. Правноснажним рјешењем о наслеђивању Основног суда у Бијељини број О-565/94 од 06.9.1994. године тужени је наслиједио са 1/1 дијела своју мајку Е.О., умрлу 14. августа 1989. године у њеним некретнинама, уписаним у к.к. ул. бр. 11134 К.О. Б. II. Отац туженог С., умро је 03. маја 1993. године. Правноснажним рјешењем о наслеђивању Основног суда у Бијељини број О-566/94 од 06.9.1994. године њега је наслиједио тужени са 1/1 дијела у парцелама к.ч. бр.3162/1 и 3162/3, уписаним у П.Л. бр.2564 К.О. Б. II, односно у к.к. ул. бр.11134 К.О. Б. II, а кћерке Б.О.1, Б.Х. и В.К. са по 1/3 дијела у парцели к.ч. бр.3162/2, тада уписаној у П.Л. бр.4859 К.О. Б. II. Оне су касније уговором о размјени закљученим 07.9.1994. године уступиле парцелу к.ч. бр.3162/2 (по старом премјеру, к.ч. бр.7/303) М.Т. сину С. из Т., за његове некретнине у Т. Прије извршене размјене парничне странке су се преселиле из стана на сјеверном крају зграде у стан на јужном дијелу (на парцели к.ч. бр.7/229, односно на к.ч. бр.3162/1). На парцели к.ч. бр.3162/3 изграђен је, још увјек недовршени пословни објект, који се налази близу куће, (односно стана) као засебног дијела зграде), изграђене на к.ч. бр.3162/1 (све ово је ближе назначено на скици геодетског вјештака З.Г., геометра, од 07. јула 2003. године, која чини саставни дио изреке пресуде). Земљиште у Ј. стечено је током брака. Прво је купљена површина земљишта од 1000 м², која је размјењена са задругом за површину од 1200 м². Послије тога мајка туженог је дала новац за куповину површине земљишта од још 1000 м². Касније је цијела та површина размјењена са задругом за 2400 м² (тачније: 2441 м²) земљишта. Парничне странке су на овим непокретностима изградиле викендицу димензија 7x4,5 м, која је током рата потпуно девастирана. Тужени је послје престанка заједнице живота с тужиљом, сам реновирао овај објект, увео воду и струју, изградио помоћну зграду, оградио земљиште жичаном оградом и засадио воћњак. Није спорно да су и покретне ствари, поводом којих се води овај спор, стечене током трајања брака. Заједница живота између парничних странака престала је 1997. године кад је тужила отишла да живи у Н. Списима је приложен уговор о даровању од 4. маја 1983. године према којем родитељи туженог дарују туженом парцелу к.ч. бр. 7/303-окућницу градилиште у површини од 150 м². На тој парцели, према скици геодетског вјештака, не налази се пословни објект, како се наводи у нижестепеним пресудама, него стамбена зграда тачније њен сјеверни дио (овој парцели по новом премјеру

одговара парцела к.ч. бр.3162/2, која је у оставинском поступку иза С.О. припала у дио сестрама туженог, а касније размјењена за некретнине у Т., тако да није ни предмет овог спора). Обје парничне странке су подизале кредите за стамбену изградњу и потрошачке кредите. Тужила је током трајања брака била запослена и остваривала плату као просвјетни радник. Поред тога бавила се је одгајањем дјецe, обављала своје послове домаћице, а саслушана као странка, изјавила је да је „спремала ручак мајсторима и слично“.

Нижестепени судови су оцијенили на основу одредаба члана 273. став 1. и 2. у вези са чланом 272. став 1. Породичног закона („Службени гласник РС“ број 54/02, у даљем тексту: ПЗ) да удио тужиле у заједничкој имовини износи 1/5, а удио туженог 4/5.

Схватање нижестепених суда је правилно.

Ревизија није основана.

Према члану 272. став 1. ПЗ свакоме од брачних супружника припада по једна половина заједничке имовине. „Сваки брачни супружник може захтијевати да му суд одреди већи дио од припадајуће му половине заједничке имовине, ако докаже да је његов допринос у стицању заједничке имовине очигледно већи од доприноса другог брачног супружника“ (члан 273. став 1. ПЗ). „У случајевима из претходног става суд одређује величину удјела брачног супружника према његовом доприносу у стицању заједничке имовине, при чему води рачуна не само о личном дохотку и заради сваког супружника, већ и о помоћи једног брачног супружника другоме, о раду у домаћинству и породици, о бризи око васпитања и подизања дјецe, као и о сваком другом виду рада и сарадње у управљању, одржавању и повећању заједничке имовине“ (члан 273. став 2. ПЗ).

Заједница живота између парничних странака трајала је релативно дуго од 1966. године до 1997. године. Током трајања те заједнице, парничне странке су стекле непокретности и покретних ствари, ближе наведене у изреци првостепене пресуде, како то произилази из чињеница које је утврдио првостепени суд. На рочишту од 10. маја 2002. године тужени је поред осталог изјавио „да њен допринос“ (мисли се на тужилу) „постоји код набавке плаца и изградње викендице у Јањи, набавке покретне ствари, а што се тиче висине њеног доприноса“ тужени сматра „да је он једнак висини њених примања“ како је раније навео (саслушан као странка, тужени је изјавио да су његови приходи „у односу на приходе тужитељице били већи и то у односу од 5:1“. Правило је да се на цјелокупној заједничкој имовини (тј. на свим непокретним и покретним стварима које је сачињавају одређује исти удио сваком од брачних супружника, сразмјерно његовом доприносу у стицању те имовине, зависно од критеријума садржаних у поменутиим одредбама чланова 273. став 1. и 2. у вези са чланом 272. став 1. ПЗ. У овом случају то је удио од 1/5 на страни тужиле и од 4/5 на страни туженог на непокретностима поводом којих је вођен овај спор и на путничком аутомобилу (у осталим покретним стварима удио тужиле од 1/5 није био ни споран).

У вези ревизионих навода туженог потребно је указати на слиједеће.

1. Тачно је да је тужени по основу наслеђивања родитеља стекао парцеле к.ч. бр. 3162/1 и 3162/3 са грађевинским објектима и да су прије тога поменуте непокретности у јавним књигама биле уписане у њихову корист. Земљишнокњижно, односно катастарскокњижно стање о стварним правима, уписаним у земљишну књигу, односно катастарско-књижни операт, оборива је правна претпоставка, што значи да се може доказивати постојање и другачијег стварноправног односа. Родитељима туженог су експроприсане некретнине за које су, у виду накнаде добили поред осталог градилиште у површини од 445 м² и новчана средства која су искористили за изградњу спорних објеката у Б. У вријеме изградње (око 1980. године) парничне странке су биле у браку и живјеле одвојено од туженикових родитеља. Тужени је изјавио да је његов отац градио кућу у виду „двостанке“ и да је стан на сјеверној страни намјенио њему (тј. туженом), а на јужној – задржао за себе. Намјењујући један стан туженом, он га је истовремено намијенио и тужиљи, која је, како је већ речено, у то вријеме живјела с туженим у браку. Према томе и тужиља је учествовала у стицању спорних некретнина у Б., како су то утврдили и нижестепени судови, без обзира на чињеницу што су у јавним књигама као титулари права били уписани само С. и Е.О. Није при томе битно што су парничне странке (дакле и тужиља) вршиле улагања у стан на сјеверној страни, који су касније сестре туженог размијениле за некретнине у Тузли. У вријеме изградње објеката све три парцеле (к.ч. бр. 3162/2, 3162/1 и 3162/3) сачињавале су јединствен комплекс и потпадале под исти правни режим (тј. биле су додјељене родитељима туженог ради изградње објекта). Улагања у изградњу објеката на све три парцеле имају стога значај доприноса у стицању заједничке имовине. То дакле важи и за објекат на парцели к.ч. бр.3162/2 (раније: к.ч. бр.7/303). Прије размјене, парничне странке су прешле у стан на јужној страни зграде (дакле, на парцели к.ч. бр.3162/1) и наставиле ту да станују. Допринос тужиље у стицању зграде саграђене на парцели к.ч. бр. 3162/2 је према томе уједно и њен допринос у заједничкој имовини, коју сада чине парцеле к.ч. бр.3162/2 и 3162/3, са грађевинским објектима, у К.О. Б. II.

2. Пословни објект на парцели к.ч. бр. 3162/3 изграђен је такође током трајања брака парничних странака. Како све непокретности и покретне ствари, стечене у браку, чине јединствену заједничку имовину, на којој се утврђује јединствени удио, правилно су нижестепени судови оцијенили висину доприноса тужиље од по 1/5 не само на парцели к.ч. бр.3162/1 (згради и земљишту) него и на парцели к.ч. бр. 3162/3 (пословном објекту и земљишту).

3. Указивањем ревизије на то да спорне непокретности у Б. чине туженикову посебну имовину, да тужиља прије брака није имала уштеђевину, да је свака године ишла на море и у иностранство, да су јој мјесечна примања износила 318,00 КМ (зарада према члану 273 став 2. ПЗ није једини елемент за утврђивање удјела брачног супружника у заједничкој имовини), да је објект урађен у року од годину дана по систему „кључ у руке“ и да је одмах плаћен, да тужиља није била у добрим односима с родитељима туженог, те да кредити који су одобравани странкама нису коришћени за градњу него само за набавку покретних ствари, другостепена пресуда се побија због погрешно односно

непотпуно утврђеног чињеничног стања, што је у ревизионом поступку искључено у смислу члана 240. став 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 58/03, 85/03, 74/05 и 63/07, у даљем тексту: ЗПП). То што парничне странке нису постигле никакав договор с родитељима туженог око градње није ни битно, ако су доприносиле у раду на један од начина наведених у члану 273. став 1. и 2. ПЗ. Тврдња да парничне странке нису ни на који начин учествовале у изградњи објеката, у супротности је са утврђеним чињеничним стањем, без обзира на околност што у то вријеме нису живјеле у заједници с родитељима туженог (странке су знале да се дио објекта гради за њих, што је онда био и подстицај за неки вид њиховог учествовања у изградњи).

4. Већ је објашњено да некретнине које су С. и Е.О. поклонили туженом не улазе у спорну имовину. Уговор о поклону не утиче, према томе, на исход овог спора.

5. Чињенично стање у односу на непокретности у Ј., није у суштини било ни спорно, посебно чињеница да је тужени својим радом обновио и опремио грађевински објект, девастиран за вријеме рата. Сам тужени признао је тужиљи удио у земљишту у Ј., о чему је напријед већ било ријечи. Имајући у виду све ове околности, судови су и утврдили већи удио туженог у овим непокретностима у односу на тужиљу (4/5:1/5).

6. Околност да је спорни аутомобил купљен из средстава остварених продајом возила које је тужени стекао прије закључења брака, не упућује на закључак да исти не спада у заједничку имовину. Цијена плаћена за ново возило није се могла остварити искључиво и из средстава раније продатог аутомобила. Ово је признао и тужени кад је изјавио да је „за куповину аута Голф“ додат... новац којег су нам послале кћерке у износу колико се сјећам од 3 хиљаде КМ“ (његов исказ на рочишту од 10. маја 2002. године).

7. Неприхватљив је став изражен у ревизији да би „одлукама нижих судова ... практично била призната злоупотреба тужитељице над тужеником обзиром да је тужитељица самовласно и противно вољи туженика напустила туженика и отишла да живи у Н.“, односно да би „жељела да искористи околност што је тужени од богатих родитеља добио значајну и вриједну имовину, те да ту имовину подијели с тужеником“. Удио тужиље у заједничкој имовини одређен је сразмјерно њеном доприносу у стицању те имовине, што произилази из садржаја нижестепених пресуда, као и ове одлуке.

Из напријед реченог слиједи закључак да побијана пресуда нема недостатака на које указује ревидент, односно на које овај суд пази по службеној дужности. Сходно томе, ревизија туженог је одбијена као неоснована (члан 248. у вези са чланом 241. ЗПП).

Предсједник вијећа
Петар Бајић

